

Sygn. akt III Ca 986/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący – Sędzia Sądu Okręgowego Andrzej Dyrda

Sędzia Sądu Okręgowego Beata Majewska – Czajkowska

Sędzia Sądu Okręgowego Artur Żymelka

po rozpoznaniu w dniu 16 lipca 2020 r. w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa H. K., M. H. i E. N.

przeciwko A. J.

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 13 marca 2019 r., sygn. akt I C 1334/18

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a) **w punkcie I. i II. o tyle, że pozbawia wykonalności oznaczony w nim tytuł wykonawczy – w części co do odsetek umownych w wysokości 38% w stosunku rocznym należnych od 2 maja 2015r. do 17 grudnia 2015r.,**

b) **w punkcie III. w ten sposób, że zasądza solidarnie od powodów H. K., M. H. i E. N. na rzecz pozwanej kwotę 917 (dziewięćset siedemnaście) złotych tytułem kosztów procesu;**

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. **zasądza solidarnie od powodów H. K., M. H. i E. N. na rzecz pozwanej kwotę 185 (sto osiemdziesiąt pięć) złotych tytułem kosztów postępowania odwoławczego.**

SSO Artur Żymelka SSO Andrzej Dyrda SSO Beata Majewska - Czajkowska

UZASADNIENIE

Powodowie H. K., M. H. i E. N. domagali się pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego tj. nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanego przez Sąd Rejonowy w Raciborzu w dniu 7 października 2009r. sygn. akt I Nc 1239/09 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 17 maja 2018r. na podstawie postanowienia Sądu z dnia 16 kwietnia 2018r. sygn. akt I Co 319/18 nadającemu wymienionemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności na rzecz A. J. przeciwko spadkobiercom: H. K., E. N. i M. H., na których przeszedł obowiązek dłużnika

G. K.. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu powodowie wskazali, że w stosunku do nich jest prowadzone postępowanie egzekucyjne przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie w oparciu o wskazany powyżej tytuł wykonawczy. Wskazali, że dłużnik G. K. zmarł 28 grudnia 2013r. Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2018r. sygn. akt I Co 319/18 Sąd nadał ww. nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności na rzecz A. J. przeciwko spadkobiercom: H. K., E. N. i M. H., na których przeszedł obowiązek dłużnika G. K.. Powodowie wskazali, że na podstawie art. 125 § 1 k.c. i art. 118 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 9 lipca 2018r. roszczenie stwierdzone prawomocnym nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym przez Sąd Rejonowy w Raciborzu w dniu 7 października 2009r. sygn. akt I Nc 1239/09 przedawniło się z upływem 6 lat oraz podnieśli, na podstawie art. 117 § 2 k.c. zarzut przedawnienia.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie kosztów procesu. Uzasadniając swoje stanowisko wskazała, że po wydaniu tytułu egzekucyjnego doszło kilkakrotnie do przerwania biegu przedawnienia.

Powodowie, na rozprawie w dniu 6 marca 2019r., z ostrożności procesowej, wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w zakresie dochodzonych odsetek umownych, albowiem roszczenie to jest przedawnione z uwagi na fakt, że w 2015r. nie nastąpiło skuteczne przerwanie biegu przedawnienia w tym zakresie (roszczenie ewentualne).

Sąd Rejonowy w Raciborzu wyrokiem z dnia 13 marca 2019r. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy tj. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany przez tut. Sąd w dniu 7 października 2009 r. sygn. akt I Nc 1239/09 zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 17 maja 2018 r. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 16 kwietnia 2018 r. sygn. akt I Co 319/18 - w części co do odsetek umownych w wysokości 38% w stosunku rocznym należnych od 2 maja 2015r., natomiast w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Nadto Sąd zasądził od pozwanej A. J. na rzecz powodów H. K., M. H., E. N. solidarnie kwotę 1.081 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Orzeczenie to poprzedził ustaleniem, że nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany przez tut. Sąd w dniu 7 października 2009r. sygn. akt I Nc 1239/09 nakazujący pozwanemu G. K., aby zapłacił powódce A. J. kwotę 2.600 zł z dalszymi odsetkami umownymi w wysokości 38% w stosunku rocznym od dnia 18 kwietnia 2005r. oraz kosztami procesu w wysokości 30 zł, uprawomocnił się z dniem 3 listopada 2009r. Dłużnik G. K. zmarł dnia 28 grudnia 2013r. Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2018 r. sygn. akt I Co 319/18 Sąd Rejonowy w Raciborzu nadał wymienionemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności na rzecz A. J. przeciwko spadkobiercom: H. K., E. N. i M. H., na których przeszedł obowiązek dłużnika G. K..

Wnioskiem z dnia 2 lutego 2010r. złożonym Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu R. Ł. (obecnie Komornik Sądowy R. K.) dnia 10 lutego 2010r. pozwana w niniejszej sprawie wniosła o wszczęcie egzekucji w stosunku do dłużnika G. K.. Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone prawomocnym postanowieniem komornika z dnia 11 kwietnia 2012r. sygn. akt Km 212/10. Postanowienie to zostało doręczone pozwanej A. J. dnia 24 kwietnia 2012r.

Wnioskiem z dnia 7 grudnia 2015r. złożonym Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie W. W. dnia 18 grudnia 2015r. pozwana w niniejszej sprawie wniosła o wszczęcie egzekucji w stosunku do powodów w niniejszej sprawie.

Postępowanie egzekucyjne zostało umorzone prawomocnym postanowieniem komornika z dnia 16 lutego 2016r. sygn. akt Km 4340/15.

Obecnie przeciwko powodom z wniosku pozwanej toczy się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie R. D. sygn. akt Km 2166/18.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd, uprzednio przytaczając treść art. 840 § 1 k.p.c., wskazał, że o zakresie postępowania prowadzonego na podstawie art. 840 § 1 k.p.c. decyduje to, jaki tytuł egzekucyjny jest podstawą egzekucji.

Sąd wskazał, że w przedmiotowym postępowaniu tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu (nakaz zapłaty), a w konsekwencji uznał, że zasadność roszczenia powódki zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. może być rozpatrywana jedynie na podstawie zdarzeń, które nastąpiły po wydaniu tytułu wykonawczego, wskutek których zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Sąd stwierdził, że takim zdarzeniem jest przedawnienie roszczenia. Powodowie na podstawie art. 117 § 2 k.c. skorzystali z zarzutu przedawnienia.

Sąd wskazał, że zgodnie z art. 125 § 1 k.c. w brzmieniu nadanym art. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw obowiązującym od dnia 9 lipca 2018r., roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem Sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem lub sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez Sąd przedawnia się z upływem 6 lat. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenie okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości przedawnia się z upływem 3 lat. Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zgodnie z art. 124 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo. W razie przerwania biegu przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone.

Sąd wskazał, że bieg terminu przedawnienia roszczenia głównego uległ kilkakrotnie przerwaniu (m.in: wnioski o wszczęcie egzekucji w aktach egzekucyjnych Km 212/10 i Km 4340/15), dlatego też roszczenie to nie przedawniło się albowiem termin przedawnienia roszczenia głównego wynosi 6 lat.

Sąd uznał jednakże, że uległo 3-letniemu przedawnieniu roszczenie co do odsetek umownych w wysokości 38% w stosunku rocznym należnych od 2 maja 2015r. Wniosek pozwanej o wszczęcie egzekucji z dnia 2 lutego 2010r. złożony Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu R. Ł. (obecnie Komornik Sądowy R. K.) dnia 10 lutego 2010r. sygn. akt KM 212/10 przerwał bieg przedawnienia roszczenia o odsetki umowne wynikające z nakazu zapłaty z dnia w postępowaniu upominawczym wydanego przez tut. Sąd w dniu 7 października 2009r. Postępowanie w tej sprawie zakończyło się postanowieniem o umorzeniu egzekucji z dnia 11 kwietnia 2012r. prawomocnym z dniem 2 maja 2012r. Od tej daty pozwana miała 3 lata by złożyć kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji. Skoro pozwana uczyniła to dopiero 18 grudnia 2015r. (wnioskiem o wszczęcie egzekucji w sprawie Km4340/15), to z dniem 2 maja 2015r. roszczenie o odsetki umowne przedawniło się i Sąd pozbawił tytuł wykonawczy wykonalności w wymienionym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Apelacja od tego orzeczenia wniosła pozwana zaskarżając wyrok w części, a to w zakresie pkt 1 i pkt 3 wyroku.

Zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wyroku, a to:

a) art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez jego zastosowanie i pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego w Raciborzu z dnia 7 października 2009 r., sygn. akt I Nc 1239/09 w zakresie odsetek umownych należnych od dnia 2 maja 2015r.

b) art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego polegającego na pominięciu przerwania biegu przedawnienia wskutek złożenia przez pozwaną wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko powodowi,

w sprawie I Co 319/18 oraz wskutek złożenia do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie R. D. wniosku o wszczęcie egzekucji w sprawie KM 2166/18;

Zarzuciła również naruszenie prawa materialnego, a to art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż odsetki umowne stwierdzone zaskarżonym tytułem wykonawczym są od dnia 2 maja 2015 r. przedawnione, podczas gdy bieg przedawnienia roszczenia odsetkowego został przerwany wskutek złożenia przez pozwanego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty Sądu Rejonowego w Raciborzu Wydział I Cywilny z dnia 7 października 2009r., która to sprawa zawisła przed Sądem Rejonowym w Raciborzu, sygn. akt I Co 319/19 oraz wskutek złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Jaworznie R. D., sygn. akt KAI 2166/18.

Na tych podstawach wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku, to jest przez zmianę pkt 1 wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od strony powodowej solidarnie na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd pierwszej instancji prawidłowo zakwalifikował roszczenie powodów przyjmując za podstawę prawną swego rozstrzygnięcia przywołane przepisy prawne, a następnie ustalił wszystkie okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Poczynione ustalenia dotyczące okoliczności faktycznych mają podstawę w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, który w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, natomiast informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, przez co są w pełni wiarygodne.

Ustalenia te Sąd Okręgowy podziela i przyjmuje za własne, niemniej jednak wyprowadzone z nich wnioski nie były w pełni prawidłowe.

Sąd I instancji zasadnie uznał, że uległo 3-letniemu przedawnieniu roszczenie co do odsetek umownych w wysokości 38% w stosunku rocznym należnych od 2 maja 2015r.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że powództwo przeciwegzekucyjne (opozycyjne) z art. 840 k.p.c., stanowiąc sposób obrony merytorycznej dłużnika przed prowadzoną egzekucją, pozwala na pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, jeżeli prowadzenie egzekucji na podstawie tego tytułu narusza prawa podmiotowe dłużnika wynikające z prawa materialnego. Zmierza zatem do odmiennego, niż to wynika z tytułu wykonawczego, ukształtowania prawa (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 24 stycznia 2013r., I ACz 107/13).

Powództwo to opiera się na trzech podstawach wskazanych w art. 840 § 1 k.p.c. Są nimi:

- 1) zaprzeczenie przez dłużnika zdarzeniom, na których oparto wydanie klauzuli wykonalności, a w szczególności gdy kwestionuje istnienie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym niebędącym orzeczeniem sądu albo gdy kwestionuje przejście obowiązku mimo istnienia formalnego dokumentu stwierdzającego to przejście;
- 2) po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może oprzeć powództwo także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także na zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zgłoszenie tego zarzutu w sprawie było z mocy ustawy niedopuszczalne; albo
- 3) małżonek, przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 k.p.c., wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym małżonkowi temu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek wcześniej nie mógł podnieść.

Nie ulega wątpliwości, że powództwo w niniejszej sprawie opierało się na przypadku wskazanym w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdyż podnieśli zarzut przedawnienia.

Zgodnie bowiem z art. 117 § 1 k.c. Z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, roszczenia majątkowe ulegają przedawnieniu. § 2 tego przepisu stanowi natomiast, że po upływie terminu przedawnienia ten, przeciwko komu przysługuje roszczenie, może uchylić się od jego zaspokojenia, chyba że zrzeka się korzystania z zarzutu przedawnienia.

W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2018r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018r. poz. 1104), która zmieniła m.in. treść art. 125 k.c. do roszczeń powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy zmienianej w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, przy czym, zgodnie z art. 5 ust. 2 ww. ustawy, jeżeli zgodnie z ustawą zmienianą w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, termin przedawnienia jest krótszy niż według przepisów dotychczasowych, bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy. Tym samym uznać należało, że do oceny stanu faktycznego należało zastosować brzmienie przepisów sprzed nowelizacji. Zgodnie zatem z art. 125 § 1 k.c., roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zgodnie z art. 124 § 1 k.c. po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo.

W niniejszej sprawie doszło do przerwania biegu przedawnienia poprzez wszczęcie postępowania egzekucyjnego wnioskiem pozwanej z dnia 2 lutego 2010r. a prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Raciborzu R. Ł. (obecnie Komornik Sądowy R. K.) pod sygn. akt KM 212/10 zostało umorzone postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2012r. prawomocnym z dniem 2 maja 2012r. Kolejny wniosek egzekucyjny został złożony 18 grudnia 2015r. Sąd I instancji uznał, że z dniem 2 maja 2015r. roszczenie o odsetki umowne przedawniło się i w tym zakresie pozbawił tytuł wykonawczy wykonalności.

Sąd I instancji pominął, że roszczenie o zapłatę odsetek powstaje z chwilą opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia, a odsetki te są świadczeniem akcesoryjnym w stosunku do długu głównego i na podstawie art. 118 k.c. przedawniają się - odrębnie od niego - z upływem trzech lat, przy czym przedawnienie następuje za każdy dzień z osobna. Powyższe zasada nie została jednak uwzględniona w zaskarżonym wyroku, tym bardziej, że pozwana dokonywała czynności które miały wpływ na przerwanie biegu przedawnienia, w szczególności należy zwrócić uwagę na złożony przez nią wniosek egzekucyjny w dniu 17 grudnia 2015r. Jak zatem słusznie wskazał Sąd I instancji, roszczenie o odsetki zaczęło się przedawniać z dniem 2 maja 2015r. Niemniej jednak, akcesoryjny i odrębny byt roszczenia odsetkowego wskazuje, że przedawnienie nie odnosiło się do całości roszczenia odsetkowego, ale każdego dnia przedawniało się roszczenie odsetkowe powstające na skutek opóźnienia dłużnika. Złożenie zatem przez pozwaną wniosku egzekucyjnego musiało odnieść skutek w postaci przerwania biegu przedawnienia nie tylko co do roszczenia głównego, ale również roszczeń odsetkowych powstających z dniem złożenia wniosku. Powyższa okoliczność przenosi się zatem na to, że roszczenie odsetkowe, ze względu na swój odrębny byt, przedawniło się wyłącznie za okres od 2 maja 2015r. do 17 grudnia 2015r. (tj. po upływie trzech lat po od uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania egzekucyjnego w sprawie Km 212/10 do dnia poprzedzającego złożenia wniosku egzekucyjnego w sprawie Km 4340/15).

Z tych względów, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w brzmieniu dotychczasowym wymienionego przepisu, a to na podstawie art. 9 ust. 4 ustawy z dnia

4 lipca 2019r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019r., poz. 1469 ze zmianami).

Zmianie podlegało również rozstrzygnięcie o kosztach procesu. Rozstrzygnięcie to zostało wydane w oparciu o art. 100 zd. 2 k.p.c. w związku 98 § 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c., a to wobec uwzględnienia powództwa jedynie w niewielkiej części. Koszty te ustalono przy uwzględnieniu § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018r. poz. 265), przy uwzględnieniu poniesionej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w związku 98 § 3 k.p.c. i art. 99 k.p.c. oraz art. 391 § 1 k.p.c., a to wobec uwzględnienia powództwa jedynie w niewielkiej części. Koszty te ustalono przy uwzględnieniu § 2 pkt 1 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. poz. 1804) oraz uwzględniając uiszczoną opłatę od apelacji.

SSO Artur Żymełka SSO Andrzej Dyrda SSO Beata Majewska – Czajkowska